

De marktberichten van agrarische producten en grondstoffen staan wekelijks in de krant. Maar hoe ontwikkelt de markt zich op de middellange termijn? Welke indicatoren moet de melkveehouder in het vizier houden? Deze editie van rubriek 'Markt' gaat over **kunstmest**.

Nervositeit op kunstmestmarkt drijft de prijzen op

In de landbouwvisie van minister Schouten is het gebruik van kunstmest niet langer vanzelfsprekend. De kunstmestmarkt trekt zich er weinig van aan, die is eerder nerveus door duurder gas dan door minder vraag uit Nederland.

TEKST TIJMEN VAN ZESSEN

De landbouwvisie van minister Schouten deed de afgelopen weken het nodige stof opwaaien. In de door haar gewenste kringlooplandbouw ligt het voor de hand om meer organische mest in te zetten. Het gebruik van kunstmest zou daarmee (verder) omlaag kunnen. Kunstmest draagt niet bij aan de bodemvruchtbaarheid en voor de productie van kunstmest is veel fossiele energie nodig. Het gevolg is meer uitstoot van CO₂, terwijl die juist naar beneden moet. De meststoffensector is zich bewust van deze positie. Reinier Gerrits is directeur van brancheorganisatie Meststoffen Nederland en hij onderschrijft de visie van Schouten. 'Het voorkomen van emissies naar bodemwater (uitspoeling) en lucht (ammoniak/broeikasgas) staat wat ons betreft centraal. We zijn met de overheid in overleg over hoe we onze productie kunnen verduurzamen. Daarnaast zoeken we manieren om de emissies op het land terug te brengen. Onlangs is hiervoor onze routekaart 2030-2050 formeel van start gegaan. Wat ons betreft moet je als veehouder de basisbemesting altijd met organische mest invullen. Daarbovenop kan kunstmest een aanvulling geven met nutriënten die niet of onvoldoende in dierlijke mest aanwezig zijn', legt Gerrits uit.

Kunstmest zonder aardgas

Volgens Gerrits zou het vreemd zijn als de kunstmestindustrie niet meegaat in de zoektocht om mineralen terug te winnen uit mestoverschot. Daar bestaat in Europa inmiddels meer draagvlak voor, nu de EU aan-

Krimp kunstmestproductie in China stuwt prijzen omhoog

De stijgende prijzen voor meststoffen met stikstof horen bij het seizoenspatroon. De prijs daalt jaarlijks van februari tot en met mei, omdat er in die periode weinig vraag is. Vanaf de maand juni begint de prijs weer te stijgen, mede omdat de vraag dan losbarst. Bijzonder dit jaar is dat de prijs al vanaf mei steeg. Verreweg de belangrijkste reden hiervoor is de afgenomen stikstofuitvoer uit China, in de vorm van ureum. Het land produceert zo'n 30 tot 35 procent minder ureum, omdat er

diverse kolengestookte productielocaties zijn gesloten. Marktanalisten dachten lang dat China de oude fabrieken weer zou opstarten als de verkoopprijzen zouden verbeteren, maar dat plan lijkt definitief van de baan. Ook de sancties die de Verenigde Staten ingesteld hebben op Iran, hebben een effect. Een land als India, dat veel kunstmest importeert, moet daardoor op zoek naar een andere leverancier. Aangezien ook China grotendeels wegvalt, zijn er bronnen aange-

sproken die normaal ook voor de Europese markt belangrijk zijn. Naast deze prijsopdrijvende effecten wereldwijd speelt er momenteel een transportprobleem. Daardoor is het aanbod van bijvoorbeeld kali op sommige plaatsen minimaal. Dat heeft een prijsopdrijvend effect.

De visie van Gerben Lemhoff Tijd is rijp voor meer organische mest

'Ik hoop dat de minister spijkers met koppen gaat slaan en de landbouw de organische mest die voorhanden is, laat gebruiken. De tijd is er rijp voor. We kunnen niet om het vraagstuk van de CO₂-uitstoot heen. Laat Schouten haar landbouwvisie maar waarmaken, dan kan de boer zijn organische mest meer benutten en is er minder kunstmest nodig.'
'Ik zeg niet dat kunstmest overbodig is, zeker

niet in landen waar weinig dierlijke mest beschikbaar is. De kunstmestlobby is sterk genoeg om dat te benadrukken in de discussies over klimaat. Kunstmestproducenten weten ook maar al te goed de gestegen energieprijzen aan te grijpen als prijsopdrijvend argument. Maar ik hoor niemand over alle kunstmest die dit jaar niet gestrooid is als gevolg van droogte. Bovendien daalt de olieprijs alweer.'

stuurt op een circulaire economie. 'Nederland loopt voorop in het toepassen van mineralenconcentraat. Wij zien die trends en snappen dat boeren het liefst zo veel mogelijk hun eigen mest inzetten', stelt Gerrits. Hij wijst erop dat mineralenconcentraat wel beter moet aansluiten op de behoefte van de plant, het mag niet leiden tot een hogere milieubelasting.

Verder kan de productie van de huidige kunstmest duurzamer. Bijvoorbeeld door kunstmest te maken met groene energie in plaats van met aardgas. 'We volgen geïnteresseerd de ontwikkelingen van het produceren van waterstof uit duurzame elektriciteit. De stap naar ammoniak en vandaar naar een broeikasgas neutrale stikstofmeststof is dan als meststoffenproducent snel gemaakt. Het toekomstperspectief van duurzame waterstof komt steeds dichterbij', weet Gerrits.

Honger zonder kunstmest

Maar dan de markt. Wat doet de (vooral mondiale) markt van kunstmest met de wetenschap dat Nederlandse boeren gaan minderen met kunstmest? De ontzuisterende waarheid is: waarschijnlijk weinig. De discussie over kringlooplandbouw is vooral een Nederlands issue en Nederland telt nauwelijks mee in het gebruik van kunstmest wereldwijd. Wereldwijd is er volgens kunstmestproducent Yara te weinig dierlijke mest om kunstmest te kunnen vervangen. De ruime hoeveelheid dierlijke mest in Nederland en Vlaanderen is uniek. Zonder kunstmest zou de honger in de wereld volgens Yara enorm zijn. De opbrengsten van landbouwgewassen komen onder druk te staan.

Yara verwacht dat minister Schouten tegen nogal wat beperkingen aanloopt als ze meer ruimte wil bieden aan de inzet van dierlijke mest. Dertig procent meer drijfmest aanwenden zou een grote aanslag betekenen op de kwaliteit van drinkwater. De normen voor dierlijke mest zijn er immers niet voor niets.

Nederland is kleine speler

Collega-producent OCI is al even sceptisch over de reductie van kunstmest in de landbouw. 'De grote hoeveelheid organische mest die wij hier in Nederland en Vlaanderen hebben, is er elders in de wereld niet. Bovendien kun je met kunstmest veel meer maatwerk leveren dan met dierlijke mest, daarvan heb je vaak nog nalevering op een moment dat het gewas het niet meer nodig heeft of niet

meer opneemt', stelt verkoopleider Norbert Huveneers.

Net als Yara ziet ook Huveneers de discussie over kunstmest als een typisch Nederlands fenomeen. Nederland is al met al een kleine speler, de kunstmestproducenten maken zich daarover geen zorgen.

De actuele stand van zaken is er een van stevig oplopende kunstmestprijzen. 'Ten eerste zijn de prijzen voor energie fors gestegen, kijk maar naar de brandstofprijzen aan de pomp, dan weet je genoeg', legt Huveneers uit. Daarnaast speelt mee dat de belangrijkste vervanger van ammoniumnitraat – ureum – sinds afgelopen zomer ook fors in prijs is gestegen. Met name omdat de Chinese productie is teruggeschroefd en ook omdat Iran – een grote producent van ureum – forse handelsbeperkingen krijgt opgelegd (zie kader). Al met al is de prijs van kas (27% stikstof) sinds juni aanzienlijk gestegen (figuur 1). Volgens Yara is deze situatie in jaren niet meer voorgekomen. Er is krapte en nervositeit, Yara noemt het buitengewoon ongewoon. De prognose voor komend voorjaar? Een verder oplopende markt. De economie draait wereldwijd goed en door aangetrokken graanprijzen is een grotere groep telers bereid om te betalen voor (meer) kunstmest. |

Figuur 1 – Prijsontwikkeling van kalkammonsalpeter (kas). Prijzen in jaargemiddelden, met uitzondering van 2018. De weergegeven prijs voor 2018 is de augustusprijs (bron: Agrarische prijsendatabank van Wageningen Economic Research)

